

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 362/2017
22.03.2017. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Браниславе Апостоловић, председника већа, Катарине Манојловић Андрић и Бранислава Босиљковића, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Завиша Ковина, адвокат из ..., против тужене Републике Србије – Министарство правде, коју заступа Државни правобранилац, Одељење у Новом Саду, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 414/16 од 02.11.2016. године, у седници већа одржаној 22.03.2017. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДЕЛИМИЧНО СЕ УСВАЈА ревизија тужиоца, **ПРЕИНАЧУЈЕ** пресуда Апелационог суда у Новом Саду Гж 414/16 од 02.11.2016. године и обавезује тужена да тужиоцу, поред досуђеног износа од 300.000,00 динара, исплати на име накнаде нематеријалне штете због неоснованог лишења слободе износ од још 400.000,00 динара са законском затезном каматом на овај износ од 02.12.2015. године до исплате, као и на име трошкова првостепеног поступка износ од још 62.000,00 динара, а на име трошкова другостепеног поступка износ од 90.600,00 динара, све у року од 15 дана од дана пријема пресуде.

У преосталом делу ревизија тужиоца се **ОДБИЈА** као **НЕОСНОВАНА**.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужена да тужиоцу на име трошкова ревизијског поступка исплати износ од 90.600,00 динара, у року од 15 дана од дана пријема пресуде.

Образложење

Пресудом Основног суда у Новом Саду П 6736/2014 од 02.12.2015. године, ставом првим изреке, делимично је усвојен тужбени захтев тужиоца, а ставом другим изреке обавезана тужена да тужиоцу исплати на име накнаде нематеријалне штете за претрпљене душевне болове због неоснованог задржавања у затвору, у периоду од 03.12.2009. године до 19.03.2011. године, износ од 1.410.000,00 динара са законском затезном каматом од пресуђења 02.11.2015. године до исплате, као и да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 211.200,00 динара са законском затезном каматом од пресуђења

02.12.2015. године до исплате, све у року од 15 дана од дана правноснажности пресуде под претњом извршења. Ставом трећим изреке, у преосталом делу преко досуђеног износа од 1.410.000,00 динара на име накнаде нематеријалне штете за претрпљене душевне болове због неоснованог задржавања у затвору у периоду од 03.12.2009. године до 19.03.2011. године, па до траженог износа од 3.760.000,00 динара тужбени захтев је одбијен. Ставом четвртим изреке, одбијен је део тужбеног захтева тужиоца којим је потраживао законску затезну камату на износ накнаде нематеријалне штете за претрпљене душевне болове због неоснованог задржавања у затвору почев од подношења тужбе па до пресуђења. Ставом петим изреке одбијен је компензациони приговор туженог.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж 414/16 од 02.11.2016. године, ставом првим изреке, жалба тужиоца је одбијена, жалба тужене је делимично усвојена а делимично одбијена и пресуда Основног суда у Новом Саду П 6736/14 од 02.12.2015. године преиначена, тако што је обавезана тужена да тужиоцу исплати на име накнаде нематеријалне штете због неоснованог лишења слободе износ од 300.000,00 динара (уместо износа од 1.410.000,00 динара), док је преко досуђеног износа тужбени захтев на име накнаде нематеријалне штете одбијен и тужена обавезана да на име накнаде трошкова првостепеног поступка исплати тужиоцу износ од 82.600,00 динара (уместо износа од 211.200,00 динара), те је у преосталом побијаном непреиначеном делу првостепена пресуда потврђена. Ставом другим изреке другостепене пресуде, одлучено је да свака странка сноси своје трошкове жалбеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужилац је благовремено изјавио ревизију у смислу члана 404. Закона о парничном поступку због погрешне примене материјалног права.

Имајући у виду разлоге због којих је ревизија изјављена, као и то да је, на основу члана 403. став 2. тачка 2) Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11, 49/13 – УС, 74/13 – УС и 55/14 - у даљем тексту: ЗПП), ревизија увек дозвољена када је другостепени суд преиначио пресуду и одлучио о захтевима странака, Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду у смислу члана 408. у вези са чланом 403. став 2. тачка 2) ЗПП и оценио да је ревизија основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2) ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је правноснажном пресудом Општинског суда у Новом Саду К 1415/02 од 28.10.2003. године осуђен у одсуству на казну затвора у трајању од две године и шест месеци. Тужилац се налазио у бекству, а лишен је слободе 18.01.2008. године. У КПЗ ... издржавао је казну затвора у периоду од 19.01.2008. године до 19.03.2011. године. Тужилац се у затвору налазио у затворској јединици у којој су били осуђеници за најтежа кривична дела. Иначе, тужилац је раније осуђиван због фалсификовања исправа и

других кривичних дела. Тужилац је разведен и живи у заједничком домаћинству са двоје деце, унуком и родитељима. Због издржавања казне затвора, тужилац је био изложен осуди своје околине. Тужилац је 16.11.2009. године поднео захтев да се утврди наступање апсолутне застарелости извршења казне затвора изречене пресудом Општинског суда у Новом Саду К 1415/02 од 28.10.2003. године и да се обустави њено извршење. Првостепени суд је решењем К 1415/02 од 10.12.2009. године одбио овај захтев, а другостепени суд је решењем Кж 264/10 од 19.02.2010. године одбио као неосновану жалбу браниоца окривљеног, овде тужиоца, изјављену против првостепеног решења и закључио да застарелост извршења казне више нема правно дејство јер је извршење започето пре истека апсолутног рока застарелости. Врховни касациони суд је пресудом Кзз 55/11 од 31.08.2011. године уважио захтев за заштиту законитости Републичког јавног тужиоца Ктз 491/11 од 12.07.2011. године и утврдио да је 03.12.2009. године наступила апсолутна застарелост извршења казне окривљеном, овде тужиоцу. Тужилац је неосновано боравио у затвору 470 дана – од 03.12.2009. године, када је наступила апсолутна застарелост извршења казне, до 19.03.2011. године, када је издржао казну затвора.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је делимично усвојио тужбени захтев тужиоца, наставши да је сума од 1.410.000,00 динара адекватна сатисфакција оштећеном лицу за његова трпљења, те да ова сума представља правичну накнаду за душевне болове које је тужилац претрпео.

Другостепени суд је у побијаној пресуди оценио да су основани жалбени наводи тужене да је првостепени суд погрешно применио одредбе члан 200. Закона о облигационим односима, а да су неосновани жалбени наводи тужиоца да је износ накнаде штете који је одредио првостепени суд пренизак, као и наводи тужиоца да приликом одређивања износа накнаде нематеријалне штете не треба узети у обзир да је тужилац повратник и да се налазио у бекству. Чињенице од значаја за одређивање висине правичне накнаде нематеријалне штете за претрпљене душевне болове због неоснованог лишења слободе по члану 200. Закона о облигационим односима које је другостепени суд узео у обзир су: околности лишења слободе и затварања тужиоца, време неоснованог боравка у затвору, услови затвора и њихова хуманост, понашање затворских чувара и затворског особља, одсуство реалних увреда и тортуре, врста кривичног дела за које је тужилац осуђен, животно доба тужиоца, његово породично стање, ранија осуђиваност, неприхватање у даљем и ближем окружењу у месту пребивалишта, тужиочево хронично обољење и његово бекство као узрок застарелости извршења казне затвора. Имајући у виду све наведене чињенице, другостепени суд је преиначио првостепену пресуду тако што је обавезао тужену да тужиоцу на име накнаде нематеријалне штете исплати износ од 300.000,00 динара, уместо износа од 1.410.000,00 динара.

Врховни касациони суд налази да су ревизијски наводи тужиоца о погрешној примени материјалног права приликом одређивања висине правичне новчане накнаде нематеријалне штете тужиоцу делимично основани.

Према оцени Врховног касационог суда, износ од 300.000,00 динара досуђен побијаном другостепеном пресудом тужиоцу није правилно и адекватно одмерен за 470 дана неоснованог боравка у затвору због наступања апсолутне застарелости извршења казне затвора, без обзира на чињенице да је тужилац и раније био осуђиван и да је његово бекство узрок застарелости извршења казне затвора. Наиме, ове чињенице нису могле у толикој мери да утичу на смањење накнаде нематеријалне штете коју је досудио првостепени суд ако се имају у виду сви остали критеријуми који су у овом случају утицали на висину накнаде. При томе, приликом одмеравања висине накнаде нематеријалне штете другостепени суд није узео у обзир да је Врховни касациони суд утврдио наступање апсолутне застарелости извршења казне затвора изречене тужиоцу поступајући по захтеву за заштиту законитости Републичког јавног тужиоца, који је подигнут тек 12.07.2011.године - 15 месеци након доношења решења против кога је поднет и четири месеца након што је тужилац издржао казну затвора у пуном трајању. Несумњиво је да би неосновано задржавање тужиоца у затвору после наступања апсолутне застарелости извршења казне трајало знатно краће да је надлежни тужилац благовремено подигао захтев за заштиту законитости, а што би умањило душевне болове тужиоца због неоснованог лишења слободе.

Следом свега наведеног, Врховни касациони суд је побијану пресуду преиначио и применом члана 200. Закона о облигационим односима тужену обавезао да, поред досуђеног износа од 300.000,00 динара, тужиоцу исплати додатни износ од 400.000,00 динара, налазећи да износ од 700.000,00 динара представља правичну накнаду којом ће се пружити сатисфакција тужиоцу за душевне болове које је трпео због неоснованог лишења слободе. Тужиоцу је досуђена и законска затезна камата на износ од 400.000,00 динара од 02.12.2015. године, као дана доношења првостепене пресуде, до исплате, у смислу члана 277. Закона о облигационим односима.

Тражени износ накнаде нематеријалне штете преко досуђеног превазилази критеријуме правичне накнаде имајући у виду све околности овог случаја које су од значаја за одмеравање накнаде, па је Врховни касациони суд ревизију у преосталом одбијајућем делу потраживања по овом основу одбио као неосновану, водећи рачуна о значају повређеног добра и циљу коме служи та накнада, али и о томе да се њоме не погодује тежњама које нису спојиве са њеном природом и друштвеном сврхом.

Врховни касациони суд је ценио наводе тужиоца да су неким пресудама Апелационог суда у Београду и Апелационог суда у Новом Саду, које су у ревизији означене и уз њу достављене, другим лицима досуђени знатно виши износи накнаде нематеријалне штете за претрпљене душевне болове због неоснованог лишења слободе, али налази да се ревизијом неосновано указује на праксу апелационих судова, јер се не ради о пресудама које су донете на основу истог или битно сличног чињеничног стања као што је оно у случају тужиоца. Висина накнаде нематеријалне штете треба да је адекватна накнадама које се досуђују у сличним ситуацијама, односно у приближно истим околностима.

Услед делимичног преиначења побијане пресуде, повећањем досуђене накнаде нематеријалне штете, Врховни касациони суд је, на основу члана 165. став 2. и чл. 153. и 154. ЗПП, преиначио пресуду и у делу одлуке о трошковима поступка, тако што је тужену обавезао да на име трошкова првостепеног парничног поступка исплати тужиоцу, поред досуђеног износа од 82.600,00 динара, износ од још 62.000,00 динара (укупно 144.600,00 динара), а на име трошкова другостепеног парничног поступка износ од 90.600,00 динара.

Тужилац је тражио да му тужена исплати трошкове састава ревизије у износу од 45.000,00 динара и таксе на ревизију у износу од 111.600,00 динара. Имајући у виду делимични успех тужиоца у ревизијском поступку, Врховни касациони суд је, на основу члана 165. став 2. и чл. 153. и 154. ЗПП, тужиоцу признао трошкове састава ревизије у износу од 18.000,00 динара и таксе на ревизију у износу од 72.600,00 динара, те обавезао тужену да тужиоцу на име трошкова ревизијског поступка исплати укупан износ од 90.600,00 динара.

На основу изложеног, одлучено је као у изреци, сагласно одредбама члана 416. став 1. и 414. став 1. ЗПП.

**Председник већа - судија
Бранислава Апостоловић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић